

УДК 001.8:796.011.3:377(045)

Чернявська О.А.

АНАЛІЗ РІВНЯ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Метою роботи було визначення рівня фізичного розвитку учнівської молоді, що навчається в професійно-технічному навчальному закладі (ПТНЗ) будівельного профілю. Стаття містить аналіз науково-методичної літератури з питань фізичного розвитку учнівської молоді, результати антропометричних вимірювань, аналіз показників фізичного розвитку та їх порівняльні характеристики.

Ключові слова: учнівська молодь, фізичний розвиток, професійно-технічний навчальний заклад.

Постановка проблеми. Пріоритетним завданням системи фізичного виховання учнівської молоді в професійно-технічних навчальних закладах у світлі рекомендацій Національної доктрини розвитку освіти в Україні та в низці державних документів, означено формування відповідального ставлення молоді до власного здоров'я як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності. Вирішення поставлених завдань вимагає модернізації методичної системи фізичного виховання учнів, яка має забезпечити досягнення основної мети фізичного виховання – задоволення потреб учнів професійно-технічних навчальних закладів і суспільства в цілому у формуванні всебічно духовно і фізично розвиненої особистості, сприяння підвищенню рівня її життєдіяльності та сформованості високої фізкультурно-оздоровчої компетентності.

Фізичний розвиток, поряд з народжуваністю, захворюваністю і смертністю, є одним з показників рівня здоров'я населення. Процеси фізичного і статевого розвитку взаємозалежні і відображають загальні закономірності росту і розвитку, але в той же час істотно залежать від соціальних, економічних, санітарно-гігієнічних і інших умов, вплив яких значною мірою визначається віком людини [4].

Фізичний розвиток, як стан – комплекс ознак, що характеризують морфо-функціональний стан організму, рівень розвитку фізичних якостей і здібностей, необхідних для життєдіяльності організму [6,7,8].

У сучасних умовах стан фізичного розвитку дітей та підлітків має неабияке значення, оскільки саме від стану здоров'я підростаючого покоління залежить розвиток суспільства у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній літературі питанню фізичного розвитку присвячено багато підручників, публікацій, дисертаційних робіт, монографій. Найбільш популярними монографіями в Україні, на які посилається більшість дослідників, є роботи Сергієнко Л. П. (2001), Воробйова М. І., Круцевич Т. Ю. (2005).

В залежності від всієї сукупності факторів і умов фізичного розвитку воно може мати різний характер – бути всебічним та гармонійним або обмеженим і дисгармонійним.

Для сучасної епохи характерний прискорений як фізичний, так і психічний розвиток дітей і підлітків. Але акселерація розвитку притаманна окремій частині підростаючого покоління. У той же час можна спостерігати і зворотній процес – ретардацію розвитку. Ці процеси достатньо чітко виражені саме на рівні фізичного розвитку дітей і підлітків. Показники фізичного розвитку – довжина і маса тіла, обхват грудної клітини – знаходяться у взаємозв'язку з іншими системами організму та несуть значну інформацію про індивідуальний розвиток людини. Для визначення рівня фізичного розвитку необхідно провести вимірювання відповідних параметрів [2].

Знання показників рівня фізичного розвитку дозволяють встановити початковий рівень фізичного стану особи, порівняти ці дані з результатами інших досліджень, визначити оптимальні засоби і методи, які сприятимуть благотворному впливу на фізичний стан і підготовленість учнів та контролю динаміки результатів цих показників у процесі занять з фізичного виховання [4].

Мета дослідження – визначення рівня фізичного розвитку учнівської молоді, що навчається у професійно-технічних навчальних закладах будівельного профілю для модернізації процесу фізичного виховання.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, антропометричні вимірювання, методи математичної статистики.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дослідженні брали участь 29 юнаків, що навчаються у професійно-технічних навчальних закладах м. Дніпропетровська 17–18 років. Для

характеристики фізичного розвитку учнівської молоді, використовувались соматометричні показники – довжина тіла, маса тіла, обхват грудної клітини та масо-зростовий індекс Кетле (ІК) (табл. 1).

Таблиця 1

**Показники фізичного розвитку учнівської молоді ПТНЗ гр. 7 (юнаки, n = 15)
та гр. 13 (юнаки, n = 14)**

Показники фізичного розвитку	Групи	Статистичні характеристики			
		\bar{x}	σ	v	m
Довжина тіла, см	гр.7	172,43	8,36	4,85	2,23
	гр.13	167,29	3,99	2,38	1,11
Маса тіла, кг	гр.7	56,3	7,64	13,56	2,04
	гр.13	57,93	3,38	5,84	0,94
Окружність грудної клітини, см	гр.7	81,87	4,27	5,22	1,14
	гр.13	83,64	3,41	4,08	0,95
Масо-зростовий індекс Кетле, г/см	гр.7	325,61	32,15	9,87	8,59
	гр.13	346,21	16,96	4,9	4,7

За результатами дослідження середні показники довжини тіла, маси тіла та окружності грудної клітини юнаків I та III курсу дорівнюють 167,29-172,43 см, 56,3-57,9 кг, 81,87-83,64 см відповідно. Показники масо-зростового індексу Кетле становлять 325,61-346,21. За більшістю показників, учні обраних груп характеризуються достатньою однорідністю (v від 2,38 % до 9,87 %). Лише за показниками маси тіла у гр. № 7 спостерігається середня сукупність показників (v від 13,4 %).

З метою визначення рівня фізичного розвитку юнаків ПТНЗ, отримані результати порівнювались з результатами морфо-функціональних показників інших дослідників та показниками антропометричних стандартів для молоді відповідного віку (Ареф'єв, 2000; Курочкіна, 2000).

Дослідженням встановлено, що показники довжини тіла учнівської молоді (167,29-172,43см), значно нижчі у порівнянні з показниками оціночних таблиць (179,0-179,8 см) і даними студентів-першокурсників Кременчуцького національного університету КНУ (відповідно – 181 см) у дослідженнях Т. Гнатюк [3] і результатами досліджень Н. Бондарчук [1] (відповідно – 177,3 см), яка наводить дані для Західного регіону України (рис. 1).

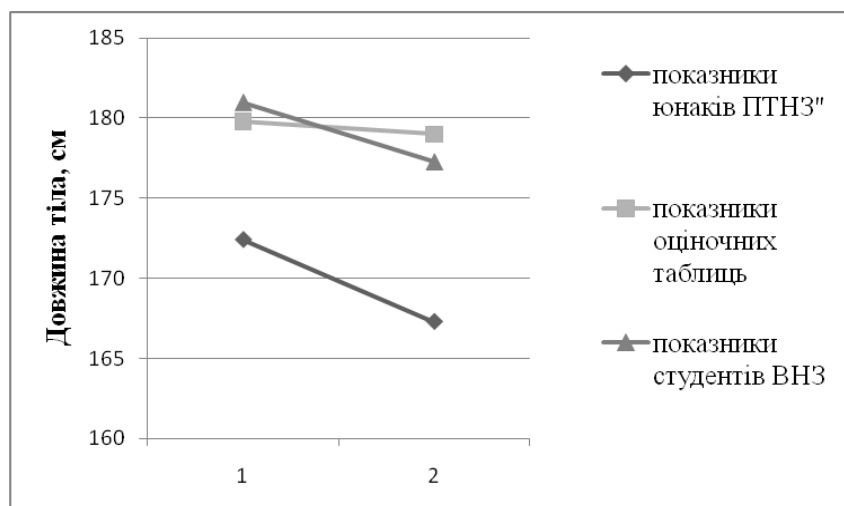


Рис. 1. Показники довжини тіла учнівської та студентської молоді

За показниками маси тіла (56,3-57,9 кг) юнаки, що навчаються в ПТНЗ відстають від своїх однолітків, що навчаються на першому курсі КНУ (70,6 кг) і юнаків Західного регіону України (63,7 кг). Ці показники, також нижчі за показники антропометричних стандартів фізичного розвитку, за якими маса тіла юнаків повинна становити 65,6-70,5 кг (рис. 2).

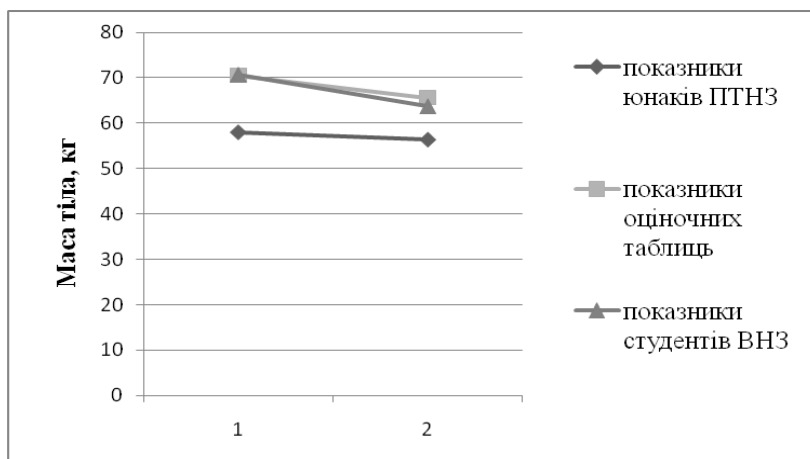


Рис. 2. Показники маси тіла учнівської та студентської молоді

Результати, отримані за показниками окружності грудної клітини учнів ПТНЗ, становлять 81,87-83,64 см, вони також нижчі за антропометричні стандарти фізичного розвитку юнаків – 86,7-88,4 см. У порівнянні з даними студентів-першокурсників КНУ, показник окружності грудної клітини яких складає 91,4 см вони нижче, але дорівнюють показнику окружності грудної клітини студентів Західного регіону України, які становить 83,8 см (рис.3).

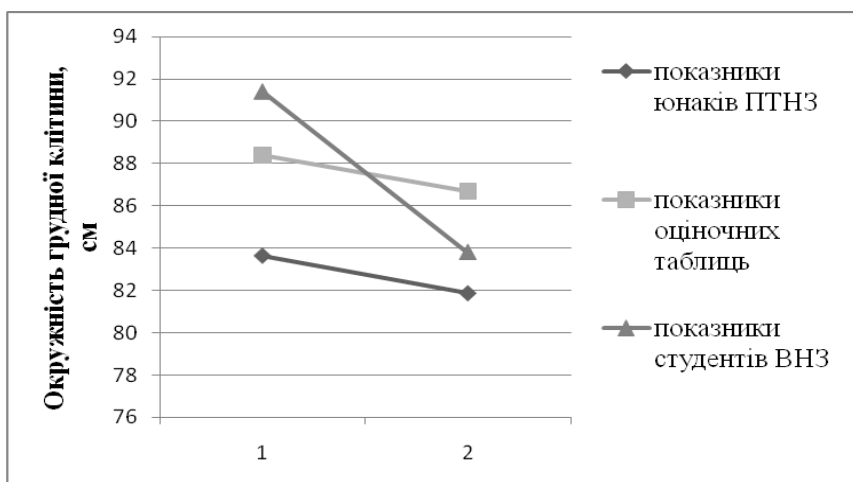


Рис. 3. Показники окружності грудної клітини учнівської та студентської молоді

Для оцінки пропорційності фізичного розвитку ми використовували масо-зростовий індекс Кетле (ІК).

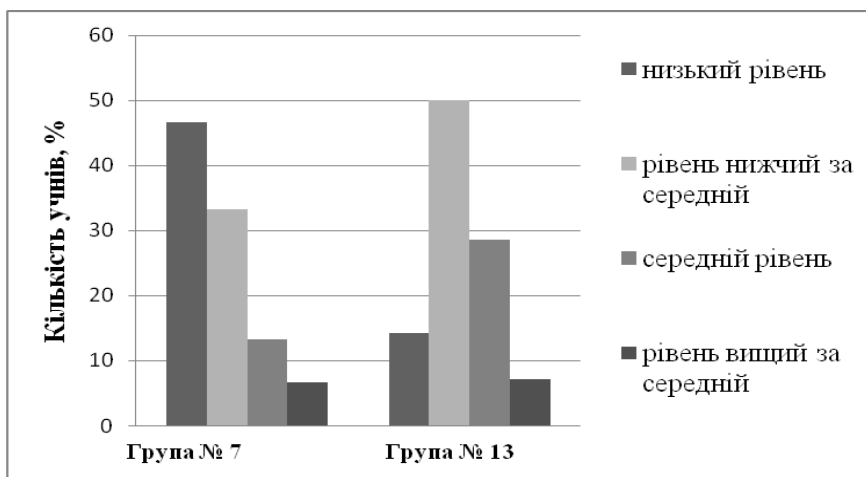


Рис. 4. Рівні фізичного розвитку учнівської молоді за індексом Кетле

За показниками ІК обидві групи розподілились за чотирма рівнями: низький, нижчий за середній, середній та вищий за середній. Низький рівень у групі № 7 мають 46,67 %, а у гр. № 13 – 14,29 %. Рівень нижче за середній спостерігався у 33,3 % учнів групи № 7 та 50 % у групі № 13. Кількість юнаків з середнім рівнем ІК склала у групі № 7 – 13,33 %, у гр. № 13 – 14,29 %. Високого рівня ІК у юнаків ПТНЗ не виявлено (рис. 4).

Висновки. Аналіз результатів дослідження рівня фізичного розвитку учнівської молоді показав, що за всіма обраними показниками юнаки ПТНЗ відстають від своїх однолітків, які обрали для навчання ВНЗ. Таким чином, актуальним завданням для установ професійно-технічної освіти стає суттєве корегування процесу фізичного виховання, як основного компоненту професійної освіти та організації навчального процесу, заснованого на формуванні фізкультурно-оздоровчої компетентності.

Використані джерела

1. Бондарчук Н. Я. Диференційований підхід до фізичного виховання студентів з різних біогеохімічних зон Закарпаття / Наталія Яківна Бондарчук: Автореф... дис. канд. наук з фіз.вих і сп. – Ужгород, 2006. – 24 с.
2. Волков Л. В. Теория и методика детского и юношеского спорта / Л. В. Волков. – К. : Олимпийская литература, 2002. – 294 с.
3. Гнатюк Т. Н. Особенности физического развития юношей-первокурсников / Т. Н. Гнатюк // Физическое воспитание студентов. 2011. – № 1. – С. 37-39.
4. Дарская С. С., Никитюк Б. А., Новожилова О. Б. и др. Динамика антропометрических показателей за последние десятилетия у детей разного возраста // Многофункциональное проявление акселерации развития детского организма. М.: Медицина. – 1989. – С. 6-34.
5. Круцевич Т. Ю. Контроль в физическом воспитании детей, подростков и юношей / Т. Ю. Круцевич, М. И. Воробьев. – Киев : [б. и.], 2005. – 195 с.
6. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: загальні основи теорії і методики фізичного виховання / Т. Ю. Круцевич. – Т. 1. – К.: Олімпійська література, 2008. – 391 с.
7. Матвеев Л. П. Теория и методика физической культуры / Л. П. Матвеев. – М.: Физкультура и спорт, 1991. – 211 с.
8. Сергієнко Л. П. Комплексне тестування рухових здібностей людини: Навч. посіб.– Миколаїв: УДМТУ, 2001. – 360 с.
9. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1.– Тернопіль: Навчальна книга / Б. М. Шиян – Богдан, 2006. – 272 с.

Chernyavskaya E.

THE ANALYSIS OF THE PHYSICAL FITNESS WITH THE STUDENTS OF VOCATIONAL SECONDARY TECHNICAL SCHOOLS

The present study aims at estimation the physical fitness of the students who entered a building technical secondary school. The article gives the analysis on the summarized scientific and methodological literature on physical education of the students, the results of anthropometric measures (the body height and mass, chest circumference), analysis of physical fitness indicators, and their comparative analysis. The priority in the physical education process for the students of technical secondary schools is to teach the young people a responsible attitude to the own health treated as the highest social and individual treasure. The solution of this requires modernization on the physical education methodological system for technical secondary schools and providing the conditions to meet the both the demands of students and the society for versatile spiritually and physically well developed personality. The indicators of the human physical fitness are in interaction with the other systems of the human organism and give significant information about the individual development of the human body. The knowledge of these indicators allows us to determine the initial level of human physical fitness, compare these data with the results of the other researches and find the optimal methods and means which positively influence the student's physical fitness and enables dynamical control during the course of Physical Education. The contemporary time period is marked with the accelerated physical development of the children and teenagers. But this acceleration is the distinctive feature of only the part of the new generation. During this research we found out that the students of technical secondary schools are physically less developed than their peers who study at the institutions of higher education. That is why it is topical for the physical education in technical secondary schools to correct the processes of the physical development with the objective to encourage physical and health competence gaining.

Key words: *Students, Physical Development, Technical Secondary School.*

Стаття надійшла до редакції 14.09.2015 р.